

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 7 februari 1941 kl. 2 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion om åtgärder för effektivare utnyttjande av arbetstiden för befattningshavare i statens tjänst.

I en inom riksdagens första kammare väckt, till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 39, har herr Bengtsson m. fl. anhållit, att riksdagen måtte hemställa, att Kungl. Maj:t skyndsamt ville föranstalta om utredning angående åtgärder för kontroll över att stadgad arbetstid för befattningshavare i statens tjänst iakttages.

Motionen

Inom andra kammaren har en likalydande motion, II: 68, väckts av herrar Hallén och Lindmark.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen I: 39.

I motionen har erinrats om att i två likalydande motioner vid 1940 års lagtima riksdag (I: 110 och II: 168) framställning gjorts om utökning av den stadgade arbetstiden för befattningshavare i statens tjänst. Dessa motioner utmynnade i en hemställan, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om ändring i gällande instruktion, arbetsordningar m. m., så att arbetstiden för befattningshavare i statens tjänst ökades från 42 timmar till 48 timmar per vecka samt under s. k. sommartid från 33 timmar till 39 timmar för vecka.

1940 års riksdag.

Statsutskottet, som erhöll berörda två motioner för förberedande behandling, inhämtade yttrande från allmänna lönenämnden. I överensstämmelse med vad statsutskottet yttrat i sitt i anledning av motionerna avgivna utlåtande (nr 168), anförde riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 maj 1940 (nr 293) följande:

»Av allmänna lönenämndens utlåtande framgår, att en generell utökning av arbetstiden för statens tjänstemän till 48 timmar per vecka skulle erhålla en jämförelsevis begränsad räckvidd. Dels hava nämligen genom särskilda kungörelser för stora delar av statsförvaltningen meddelats föreskrifter om längre daglig arbetstid än 7 timmar, dels förekommer i övrigt en faktisk övertidstjänstgöring utan särskild ersättning i betydande omfattning. I allmänhet inrymma ämbetsverkens instruktioner även befogenhet för vederbörande verk eller närmaste förman, att, då göromålens gång det kräver, påkalla nödig utsträckning av arbetstiden. Såvitt riksdagen kunnat finna, lägga gällande avlöningsreglementen för civilförvaltningen icke heller hinder i vägen för Kungl. Maj:t att, därest Kungl. Maj:t med hänsyn till omständig-

Bihang till riksdagens protokoll 1941. 12 saml. 2 avd. häft. Nr 1.

heterna så skulle anse nödvändigt, för längre eller kortare perioder meddela föreskrifter om utökning av den dagliga tjänstgöringstiden. Under sådana förhållanden är riksdagen för sin del icke benägen att i anledning av ifrågasvarande motioner påkalla en generell utvidgning av arbetstiden för statens tjänstemän till 48 timmar per vecka.

Enligt riksdagens mening torde emellertid möjligheter föreligga att inom ramen för den nu tillämpade 7-timmarsdagen uppnå ett effektivare utnyttjande av arbetstiden än för närvarande vanligen är fallet, varigenom motionernas syfte skulle i viss mån kunna tillgodoses. I sådant hänseende synes det riksdagen förtjäna övervägas, huruvida icke en mera enhetlig och rationell uppdelning av den dagliga arbetstiden skulle kunna åvägabringas genom införande i möjligaste mån av en för tjänstemännen gemensam, lämpligt förlagd måltidsrast, som icke torde böra understiga en timme. Vidare vill riksdagen rikta uppmärksamheten på den förkortning av arbetstiden, som enligt gällande instruktioner för flertalet ämbetsverk må äga rum under sommaren för en tid av högst tre månader. Genom att begränsa utnyttjandet av denna s. k. sommartid förslagsvis till högst två månader för år eller på annat sätt torde en icke obetydlig besparing i arbetskraft och utgifter stå att vinna. Måhända kunna även andra åtgärder i förevarande syfte komma i fråga. Då riksdagen finner det vara av vikt, att nu berörda spörsmål snarast göras till föremål för närmare prövning, har riksdagen ansett sig böra hos Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt övervägande av frågan om ett effektivare utnyttjande av arbetstiden för statens tjänstemän samt om vidtagande av de åtgärder, som därav kunna föranledas.

Under åberopande härav får riksdagen i anledning av motionerna I: 110 och II: 168 anhålla, att Kungl. Maj:t ville med beaktande av vad här ovan anförts skyndsamt överväga, huruvida och i vad mån ett effektivare utnyttjande av arbetstiden för befattningshavare i statens tjänst må kunna äga rum, samt vidtaga de åtgärder, som därav kunna föranledas.»

*Åtgärder av
Kungl. Maj:t*

Riksdagens berörda skrivelse har enligt Kungl. Maj:ts beslut den 22 november 1940 överlämnats till den inom finansdepartementet tillsatta beredningen rörande begränsningar i statsutgifterna för att tagas i övervägande vid fullgörande av beredningens uppdrag.

Vidare har Kungl. Maj:t, såsom i den till behandling nu föreliggande motionen ock framhålles, genom kungörelse den 31 maj 1940, nr 397, förordnat om begränsning under år 1940 av den i vederbörande instruktioner statsmyndigheterna givna befogenheten att under sommarmånaderna inskränka arbetstiden för sådana statens befattningshavare, för vilka arbetstiden är bestämd till 7 timmar dagligen eller 42 i veckan.

Utskottet.

Lika med motionärerna anser utskottet det vara av största vikt, att de statsanställdas arbetstid effektivt utnyttjas och att erforderlig kontroll häröver upprätthålles. Att det på vissa håll brister härutinnan framgår av den utav riksdagens revisorer den 15 december 1940 avgivna berättelsen. Utskottet anser därför syftet med motionen erkännansvärt. Så sent som år 1940 har emellertid som ovan framhållits riksdagen gjort framställning till Kungl. Maj:t i fråga om ett effektivare utnyttjande av de statsanställdas

arbetstid, vilken framställning nyligen överlämnats till den inom finansdepartementet tillsatta besparingsberedningen. Vid detta förhållande och då utskottet förutsätter att vid den fortsatta behandlingen av denna fråga uppmärksamhet jämväl kommer att ägnas de av motionärerna berörda kontrollåtgärderna, anser utskottet att någon framställning till Kungl. Maj:t i anledning av motionen icke påkallas.

Utskottet får därför hemställa,

att ifrågavarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 februari 1941.

På utskottets vägnar:

O. A. NORDBORG.

Närvarande: herrar Nordborg, Heüman, Gottfrid Karlsson, Franzon, Näsström, Anton Svensson, Nils Elowsson och Wennqvist.
